

GENEL SAĞLIK SİGORTASI UYGULAMASI VE GELİR TESTİ

Gelir Testi nasıl başladı, kimler muaf? Sosyal Güvenlik Reformu ile tüm vatandaşların sağlık güvencesi kapsamına alınması 1 Ocak 2012 tarihinde başladı. Halen SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı sigortalısı olarak çalışanlar ile bunların bakmakla yükümlü oldukları eş ve çocukları ile anne-babaları genel sağlık sigortasından yararlanabiliyorlar.

Kimleri ilgilendiriyor, ne yapılmalı? Hiçbir sosyal güvencesi olmayan 18 yaşını doldurmuş herkes ve Yeşil Kartlıları ilgilendiriyor. (Türkiye genelindeki, sigortasız tarım işçilerini, part-time ya da ev işlerinde çalışanları, kayıt dışı olanlar, sosyal güvencesiz 25 yaşını doldurmuş üniversite öğrencileri vb. tanımındaki herkes.)

Genel sağlık sigortası kapsamında olup, gelir testi yaptırmayacaklar kimlerdir?

1. Sigortalılar
2. İsteğe bağlı sigortalılar
3. Vatansızlar ve sığınmacılar
5. * Yaşlı ve özürlüler (2022 sayılı kanun)
- * Şehitler ve Gaziler (1005 sayılı kanun)
- * Vatani Hizmet Tertibindekiler (3292 sayılı kanun)
- * İç İşleri Bakanlığına tabi hizmet verip aylık ve tazminat almaya hak kazananlar (2330 sayılı kanun)
- * Köy Yasasına Tabi aylık alanlar (422 sayılı kanun)
- * TBMM tarafından aylık ve ödenek bağlananlar (2913 sayılı kanun)
6. Korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler
7. Harp malûllüğü aylığı alanlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alanlar
8. Mütakabiliyet esası da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişiler
9. İşsizlik ödeneği ve kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılan kişiler
10. 5510 sayılı Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık alan kişiler (emekliler)

01.01.2012 itibariyle Genel Sağlık Sigortası kapsamında olup, gelir testi yaptıracaklar

1. Hiçbir Sosyal Güvenliği olmayanlar.
2. Yeşil Kartlılar
3. Kısmi Süreli Çalışanlar (part time çalışanlar)
4. Öğrenciler
5. Zorunlu Sigortası sona erenler

1. Hiçbir Sosyal Güvenliği olmayanlar ne yapacak ?

Hiçbir sosyal güvencesi olmayan kişiler 31 Ocak 2012 tarihine kadar sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfına başvurarak gelir testi yaptıracaklar. Test sonucuna göre primleri ya devlet tarafından ödenecek, ya da 35,46 TL ile 212,76 TL'yi kendileri ödeyecekler. Bu kişiler ay sonuna kadar başvuramazlarsa resen yani kendiliğinden SGK tarafından tescil edilerek asgari ücretin iki katının yüzde 12'si oranında, 212,76 TL arasında prim ödeme yükümlüsü olacaklar.

2.Yeşil Kartlılar ne yapacak?

Yeşil kartlılar, vize süreleri doluncaya kadar sağlık yardımlarından yararlanabilirler. Vizenin dolduğu tarihten sonraki 1 ay içinde ikamet ettikleri sosyal yardımlaşma vakfına başvurarak gelir testi yaptıracaklar. Gelir testinde, ailenin kişi başına düşen geliri **asgari ücretin üçte birinden az olanlar** yani aylık geliri 295,50 TL'nin altında ise herhangi bir ödenmeyecek, ancak üstünde çıkarsa 35,46 TL ile 212,76 TL arasındaki bir tutarı ödemek zorunda kalacak. Vizesi dolduğunda başvurmayanlar ise SGK tarafından "zengin" kabul edilecek ve asgari ücretin iki katının yüzde 12'si oranında yani net 212,76 TL arasında prim ödeyecekler.

3.Part-Time (Kısmi Süreli) çalışanlar ne yapacak?

Kısmi süreli yani part-time veya çağrı üzerine çalışanlar ile ev hizmetlerinde ay içerisinde 30 günden az çalışan sigortalıların yine bu ay sonuna kadar eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini tamamlamaları gerekiyor.Tabii burada ince bir nokta da var. Eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini 30 güne tamamlamak istemeyen sigortalıların kayıtdışı çalışmaya yönelecekleri ihtimali yüksek. Yaklaşık 100 bin kişinin part-time çalıştığı ise bir veri.

Emekli olup sosyal güvenlik destek primi ile part-time çalışan ya da birden fazla işyerinde part-time olarak çalışıp ay için 30 günü tamamlayan kişiler ise genel sağlık sigortası primini 30 güne tamamlamak zorunda kalmayacak.

Bu arada kısmi süreli part-time veya çağrı üzerine çalışan sigortalılar için iki farklı uygulama olması mümkün.

Birincisi; hem emeklilik hem de sağlık primlerini ödeyerek isteğe bağlı sigorta ile eksik günlerini 30 güne tamamlayabilmeleri olup, prim ödeyenler isteğe bağlı sigorta ile hem emeklilikle ilgili malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primlerini ve hem de sağlıkla ilgili genel sağlık sigortası primlerini ödemiş olacaklar. Bu kapsamda ödenen primler ise emeklilik açısından SSK sigortalılığına sayılacak. İsteğe bağlı sigortanın bir günlük primi aylık 283,68 TL olup bu bağlamda da her bir eksik gün için 9,46 TL ödenmesi ve hem emeklilik hem de sağlık hakkından yararlanılması mümkün.

İkincisi ise, kısmi süreli part-time veya çağrı üzerine çalışan sigortalılardan emeklilik ve sağlık primini kapsayacak şekilde isteğe bağlı sigorta primi ödemeyenlerin, sadece eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini 30 güne tamamlamaları. Bu yol tercih edilirse genel sağlık sigortası primi asgari ücret üzerinden oluşturulmuş olup aile içindeki kişi başına düşen gelir dikkate alınarak prim ödenecek.

4. Öğrenciler ne yapacak ?

Öğrenciler,Yaşlar ne olursa olsun aynı hanede yaşayan evli olmayan çocuklar ile, öğrenim nedeniyle aynı hanede yaşamayan 25 yaşını doldurmamış evli olmayan çocuklar öğrenimleri süresince gelir tespitinde aile içinde değerlendirilir.

5.Zorunlu sigortası sona erenler ne yapacak ?

Zorunlu sigortası sona erenler 10 gün içinde bu kapsamda sigortalı sayılır. Yani işten ayrılan bir kişi 10 gün içinde yeniden sigortalı olmazsa veya başka bir maddeye göre sağlık sigortalısı sayılmazsa bu kapsama girmiş sayılacaktır.

Gelir Testi nedir ?

Amacı ailelerin Genel Sağlık Sigortası primlerinin kim tarafından ödeneceğini ve ne kadar olacağını belirlemektir.SOYBİS ve sosyal incelemeler yolu ile ailelerin toplam gelirlerinin aylık ortalaması tespit edilip ailedeki kişi sayısına bölünmektedir.

Vakıfların gelir testi sonucunda belirleyeceği kişi başına düşen ortalama aylık gelire göre aşağıdaki tablodaki prim ödeme yükümlüleri ve prim miktarları belirlenir.

Kişi Başına Aylık Gelir Durumu	Gelir Aralığı (TL)	Prim Durumu
Brüt asgari ücretin üçte birinin altında	0-295,50	Primi devlet tarafından ödenecektir.
Brüt asgari ücretin üçte biri ile asgari ücret arasında	295,50-886,50	Primini kişi ödeyecek. Prim tutarı: 295,50 x %12= 35,46 TL
Brüt asgari ücret ile asgari ücretin iki katı arasında	886,50-1.773	Primini kişi ödeyecek. Prim tutarı: 886,50 x %12= 106,38 TL
Brüt asgari ücretin iki katından fazla	1773- ∞	Primini kişi ödeyecek. Prim tutarı: 1. 773 x %12= 212,76 TL

Kaç kişi var, nasıl başvurulacak?

Türkiye’de halen hiçbir sosyal güvencesi bulunmayan yaklaşık 1 milyon 800 bin kişi var. Bu kişiler 31 Ocak’a kadar Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlükleri ya Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları’na “gelir testi” yaptırmak için başvuramazlarsa 213 lirayı bulan sağlık primi ödemek zorunda kalacaklar. Yeşil Kartlı kişi sayısı ise yaklaşık 9 milyon 200 bin. Bu kişiler de vizeleri bittiğinde aynı şekilde Gelir Testi yaptırmak için 1 ay içinde başvurmak zorundalar.

Başvuru alınırken nelere dikkat edilir?

- Gelir testine esas teşkil edecek göstergeleri içeren başvuru formu ile müracaat edilir.
- Genel sağlık sigortalısı ve/veya bakmakla yükümlü olduğu kişi statüsünde olduğu tespit edilenler değerlendirmeye alınmaz. Bu kişilere haklarında gelir tespiti yapılamayacağı, gerekçesi ile birlikte başvuru esnasında **yazılı** olarak bildirilir.
- Kişinin gelir tespiti başvurusundan itibaren **en geç bir ay** içinde gelir tespiti iş ve işlemleri tamamlanır.
- Başvuru aşamasından SGK’ya kararın gönderilmesi aşamasına kadar süreç **Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi** üzerinden yürütülür

Başvurular ve genel işleyiş nasıl olacak?

Kısmi süreli part-time veya çağrı üzerine çalışan sigortalıların genel sağlık sigortası prim ödemeleri ile ilgili olarak tescil işlemleri, işverenlerin 31 Ocak tarihine kadar sigortalı işe giriş bildiremelerini güncellemesi ile otomatik olarak yapılacak.

Re’sen genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilenlere, gelir testi işlemleri için kayıtlı ikametlerinin bulunduğu yerdeki sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfına başvurmaları gerektiği, “Gelir Testine Müracaat Bildirimi” ile iadeli taahhütlü posta yoluyla tebliğ edilecek.

Tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde bu kişilerin sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfına başvurmaları gerekiyor. Başvurmayanların aylık prime esas kazancı asgari ücretin iki katı esas alınarak primleri tahakkuk ettirilecek. Ve ödemesi gereken prim miktarı, 7201 sayılı Kanuna göre iadeli taahhütlü posta yoluyla tebliğ edilecek.

Gelir tespitinde MERNİS baz alınarak; aile olarak, aynı hane içinde yaşayan eş, yaşlarına bakılmaksızın evli olmayan çocuk ve genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilecek kişinin ana ve babası esas alınacak. Genel sağlık sigortalısı ya da bakmakla yükümlü olunan kişiler de gelir tespiti işleminde dikkate alınacak

Test Sonucu'nda ne olacak, başvurmayanların durumu ne?

Test sonucuna göre primler ya devlet tarafından ödenecek ya da kişiler aylık 35,46 TL ile 212,76 TL arasında bir tutarı kendisi ödeyecek.

Kapsama girdiği halde, Gelir testi yapılmasını istemeyenler ile ay sonuna kadar başvurmayanlar resen yani kendiliğinden SGK tarafından tescil edilmiş sayılacak ve asgari ücretin iki katının yüzde 12'si oranında, yani aylık 212,76 TL prim ödeme yükümlüsü olacaklar

Gelir Testi'nde ölçüt ne?

Gelir Tespiti'nde aynı hane içinde yaşayan eş, evli olmayan çocuk, büyük ana ve büyük babadan oluşan aile esas alınacak.

Yaşları ne olursa olsun aynı hanede yaşayan evli olmayan çocuklar ile, öğrenim nedeniyle aynı hanede yaşamayan 25 yaşını doldurmamış evli olmayan çocuklar öğrenimleri süresince gelir tespitinde aile içinde değerlendirilecek.

Gelir Testi'nin tesbiti nasıl anlaşılacak?

Gelir Testi'nde 13 ayrı kurumdan 28 ayrı parametrenin, bilgileri sorgulanacak. Tapu, mernis kayıtları, arabası, mal varlığı, geliri, harcamaları da ilgilendiren puanlama formülü uygulanacak.

SMMM NİHAT ŞAHİN